

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 24. JUNIJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 43.

Zemljevid k avstrijsko-italijanskim bojem.

Zemljevid laškega bojišča. ☉ Zrakoplovi nad Benetkami. ☉ Avstrijska opazovalnica. ☉ Sv. Gora. ☉ Gorica. ☉ Zavzetje Pšemisla. ☉ Slon v vojski. ☉ † Matko Mandič. ☉ Janko Leban. ☉ Padli junaki. ☉ Prizori z bojišča.

Sovražni mlin.

Vojna črtica.

»K puškam!« se je razleglo povelje. V hipu je planilo sto strelcev kvišku in pograbilo za puške. Dan za dnem so korakali, napadali, odbijali napade. Niso še zatisnili očesa, pa so morali spet pokoncu.

»Kozaki pridejo,« se je glasilo.

»No,« je menil star rezervni narednik. »Te tiče poznamo. Stvar ne bo tako nevarna. Pridrve v divjem naskoku in pri prvem strelu gredo nazaj, kakor bi jim smrt tičala za vratom.«

Kompanija je tvorila prvo vrsto. Toda bližati se je morala velika sovražna moč,

Napad zrakoplovov na Benetke.

kajti cel regiment je bil razvrščen v bojno črto.

Stotnik je jezdil na čelu infanterije. Nato je pridirjala kavalerijska patrulja in je jadrno zavila k edini hiši, ki je bila v bližini. Tam je bil general s svojim štabom.

Takoj nato je naša prva vrsta dospela do hiše. General je prijezdil, spremljan od štabnih častnikov, k našemu stotniku:

»Patrulja je videla močno zasidene sovražne jarke. Štiri kilometre po deželni cesti naprej . . . in potem največjo pazljivost, gospod stotnik! Ne zamudite pravočasno razviti.«

Stotnik je pozdravil.

V vasi, kjer je bil počitek, se je začel pomikati polk za polkom. Videlo se je, da je poveljnik prejel važna naznanila. Čete so videle znanega častnika-letalca, ki je šele pred kratkim prejel železni križec radi svoje izredne poizvedovalne službe.

Brez vsake besede je korakal prvi oddelek skozi dve zapuščeni vasi. Hiše so bile zažgane, ceste zadelane z zaprekami, v jarku je ležala konjska mrhovina, na polju ob cesti sveži grobovi.

Došlo je povelje: »Razviti!« Pred nami je ležal sovražni jarek. Počasi so se bližali vojaki k namišljenemu sovražniku.

Strelski jarek je bil prazen.

O kozakih ne duha ne sluha. Vladala je smrtna tišina. Človek bi mislil, da je mir, če ne bi videl okajenih razvalin, ki so neusmiljeno pričale o strašnem času.

»V vrsto!« je prišlo povelje.

Pobočnik, ki ga je prinesel, se je zaobrnil, v tistem hipu se mu je konj optekel in močan curek krvi mu je brizgnil iz vratu. Častnik še ni bil na nogah, ko je zaprasketalo od vseh strani. Kompanija je bila zašla v križni ogenj,

»Razviti!« je vpil stotnik. »Naprej! Marš, Marš!«

Kraj ni imel nobenega kritja. Brez pomisleka so sledili vrli vojaki svojemu poveljniku, ki je brzo skočil s konja in drvel naprej.

Vendar — pred nami je bil jarek.

»Na tla! in mirno streljati!«

Stotnik je pregledoval z daljnogledom sovražnikove postojanke.

Razvila se je praska.

»Na noge!« je vpil stotnik. »Skok!«

Avstrijska opazovalna postaja na koroški meji.

Bliskoma smo bili v novem kritju. Nato spet ogenj. In spet kvišku. Vedno bliže sovražniku! . . .

Marsikdo je padel. Marsikdo se je vzpel in planil v zadnjem hipu naprej ali omahnil vznak. Tu je kriknil nekdo, tam se je plazil ranjenec z razbito roko, z okrvavljenim licem.

Začeli so se razletavati šrapneli. Ssst! so padale granate. Plač! Zemlja je letela v zrak . . . sovražna artiljerija je zadelala cilj . . . Smrtni kriki . . . žrtve so rastle.

Tako ni smelo iti dalje. V strelnih jarkih ni bilo sovražnika na spregled.

»Naprej!« je vpil stotnik in skočil na noge. Za njim kompanija.

Sovražnik nas ni počakal; kar bežal je. Toda sovražna artiljerija! Strelni jarki

so se prikazali drug za drugim. Kdor je planil čez njive, je padel. Na levo in desno so se razvrščali bataljoni. Začela je strašna bitka. Nepretrgoma so žvižgale granate, kmalu nato so zaropotale strojne puške.

Pred nami je bil napolpodrt zid.

»Kriti!« je vpil stotnik.

Tako. Spet so ležali med kamenjem in opeko in streljali — brez duška, vendar mirni in hladni. Vsak strel je pogodil. Zdaj so sovražnika vsaj videli.

Nastal je šum in hrup. Zdelo se je, da se zemlja trese. Najmanj dvajset baterij je bobnelo vsenavskriž.

»Hvala Bogu!« je vzdihnil stotnik. »Zdaj je vsaj naše topništvo poseglo v boj.«

»Sploh ne vem, niti slutim ne, kje je,« je odvrnil poročnik na njegovi levi.

»Tudi jaz ne,« se je smejal stotnik.

»In sovražnik še manj. V manjšini smo, posebno pa topništvo. Le poslušajte!«

Bilo je kakor na sodnji dan.

»To ni več praska, to je težka bitka,« je dejal stotnik. »In če se ne motim, bo strašno huda.«

»Zakaj pa ni sovražnik zasedel tega mlina, to je čudno?« je menil poročnik. Stotnik je skomizgnil z rameni.

»Izpostavil bi se našim granatam. Sploh je čudno, da ga ni porušil.«

Prešlo je nekaj minut. Solnce je pripekalo. Nad poljem je trepetala žgoča vročina. Vojakom je lil pot z obraza.

»Glejte, gospod stotnik,« je povzel poročnik in spet pokazal na mlin. Na holmu se je vrtelo veliko kolo. »Mlinar melje. Vetrnice se premikajo.«

»Danes ni praznik,« se je smehljajal stotnik.

»Toda močne živce mora pač imeti, da opravlja svoje delo med tem grmenjem.«

Naše topništvo je začelo ponehavati . . .

»Ka-aj?« je rohnel stotnik. »Ali nas prepuste sovražniku?« Z lica mu je izginil smehljaj.

Za nami je ležala druga kompanija. Najbližji častnik je zaklical:

»Naše topništvo je premenilo postojanke. Ni bilo mogoče vztrajati. Moštvo je uničeno. Sovražnik je zadel ravno v cilj.«

Kmalu je spet zagrmelo. Vojaki so si oddahnili. Slučajno se je ozrl stotnik na mlin.

»Proklet! Zdaj se vrti v nasprotno smer!«

»In kar je še najbolj čudno, prav nič vetra ni!« je pristavil poročnik.

Stotnik je mrko zrl predse.

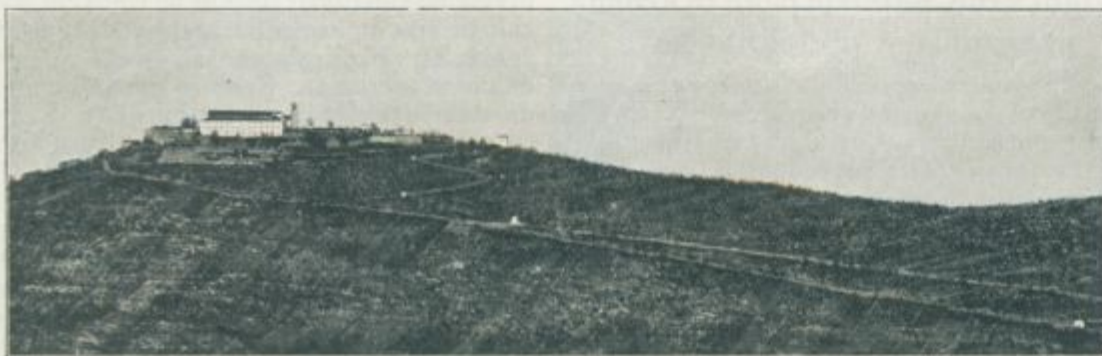
»Naše topništvo ima strašne izgube,« je dejal nekdo za nami.

Stotnik je iztrgal list iz zapisnika in nekaj načočkal. Poklical je vojaka k sebi in dejal:

»Tukaj list! Generalu v roke! Takoj!« Preteklo je deset minut. Naše granate so spet ponehavale. V strelnih jarkih so ležali ranjenci ob mrtvih, in s strahom v očeh so se spogledovali vojaki.

Ssst! Ssst! Trrr! Trrr! — — —

Dvajset huzarjev je udarilo na vrata; bila so zaklenjena. Razbili so jih. Mlinar je ravno opazoval naše čete in dajal z vetrnicami sovražniku znamenja. Prijeli

Sv. Gora pri Gorici.

so ga in pripeljali pred generala, ki ni izgubljal besed.

Ogleduha so povišali na prvo vejo. Mlin smo imeli mi v rokah. Da smo ga vrteli, se razume. Dajali smo napačna znamenja. Sovražnik je obsul s strašno točo označeno pobočje; naše topništvo je bilo na varnem.

Slednjič so umolknile sovražne baterije. Sledil je naskok, zabliskali so se bajoneti, sovražne postojanke so bile zavzete.

Čez polje in travnike je drvila naša konjenica, naš stotnik pa je ležal z zaprtimi očmi, z roko na prsni, iz srca mu je curljala kri. Ležal je mrtev, mimo njega so ropotali naši topovi.

Po prvem spopadu z Italijani.

Junij. Kje je to bilo, je vseeno. Povsod je isto solnce, povsod ista Soča, modra, lepa, poškopljena s krvjo, povsod zelena polja, pekoč dan. Trije bataljoni so napadli naše postojanke, bili so odbiti; z naskokom smo udarili za njimi in rešili naš bataljon iz zagate. Pot je peljala čez pomandrane njive, ob cesti so stale gruče ranjencev. Vodo, ki smo jo imeli s seboj, so izpili žejni tovariši. Natočili smo mrzle Soče: na višinah je bilo še mnogo žejnih ust, mnogo tovarišev onemoglih. Na pobočju so kopali zagoreli Hrvatje grobove in zasipali sovražnike in tovariše. Dali smo jim piti; marsikateri je moral odkloniti pijačo, četudi jo je bil potreben: »Prijemal sem mrliče . . .« Več od njih je

imelo na rokah rokavice iz kavčuka; preiskovati so morali pri padlih junakih popirje in škatlice z imeni, da bi naznanili domačim junaško smrt sina, brata, morda očeta.

Pri enem grobu je ležalo 30 mrtvih, zagorelih Italijanov. Tupatam se je zapazil med krompirjem in pšenico mrlič; gaz do njega je bila posejana z vojaškimi predmeti alpinov, ki so bežali po hribu navzdol.

Gorica, pogled s Kostanjevice.

Razmetane tornistre, puške, plašči, torbe za patrone, čevlji in patroni, raztrgane vreče; vse, kar ga je oviralo, je zavržel in bežal.

Sel sem dalje do gozdčica. Nikdar ne pozabim tega prizora. Okoli osemdeset mož je ležalo v zakupu, puške pred seboj, kakor bi zmerom še merili in streljali. Osemdeset Italijanov, ki so ležali ob puškah, s prstom na vzmeti; v vsaki puški še po dva strela, osemdeset mrtvih strelcev. Presenetila jih je naša stotinja od strani, ki se je bila izpostavila ognju lastnih granat in jih obkolila.

Obšli smo mrtvo vrsto: med svojimi možmi je ležal mrtev častnik. Na prstu mu je blestel čisto nov poročni prstan, ki je pričal, da je v deželi pohlepnosti ostala mlada jokajoča vdova.

Po kolovozu je priropotal voz; šest naših mladih domobrancev je ležalo na njem, med njimi močan topničar, ki je streljal v lastno hišo; ker so se za njo skrivali sovražniki, jo je zažgal. Ko je objel plamen streho, je vanj priletel drobec šrapnela. Hiša je že gorela, njega so peljali na pokopališče k večnemu počitku.

PODLISTEK

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»Da bi to storil, mi je treba višjega motiva, nego je navadna stava za denar,« je rekel gospod Maxwell. »Jaz sem mnenja, da se mora to malo moči ali energije ali življenja ali kakorkoli imenujete, kar mi je podelil Gospod, dobro obrniti med tem kratkim časom, ko bivam na zemlji, in da je še nekaj boljšega, kot je lov na lisice, popivanje in preganjanje najemnikov. Trdim, da tiči v možu, ki dvigne svoje rojake iz tlačanstva, kamor so se pogreznili vsled stoletnega zatiranja in stoletne težke krivice, trdim, da v takem možu tiči mnogo več plemiča kot pa v drugem s petdesetimi perjanicami in grbi. Če bi vedel, da bi

si upal ali da bi zmožel, bi takoj zapustil svoj stan in se zadovoljil z usodo svojega ljudstva.«

»Zakaj pa ne napravite?« je vprašal gospod Outram in je ostro opazoval gospoda Maxwella.

»Zakaj ne?« je ta ponavljal in pozorno opazoval vzorec na preprogi ob kaminu. »Zakaj ne?«

»Budalost!« je vpil veleposestnik, ki mu je bilo poverjeno visoko mesto v sodnijski službi. »Pri Bogu, gospod Maxwell, če bi mislili to resno, bi Vas hotel takoj izročiti norošnici!«

»Vi ne veste, iz kakšnega lesa je izrezan gospod Maxwell!« je dejal gospod Outram, vrteč prstan z opalom na desnici.

Gospod Maxwell je to opazil in odgovoril.

»Poglejte, gospod Outram, skleniti hočemo kupčijo in ne stave. Dajte mi za leto dni ta prstan in jaz pojdem toliko časa za hlapca v Cork ali Kerry.«

Gospod Outram se je obotavljal. Ostali gospodje so se smejali in ga začeli dražiti.

»To ni nobena pretirana zahteva!«

»Ali se je veter zasukal, gospod Outram?«

»Že jutri bo o tem pogovor v vsakem klubu v Dublinu. Takšno malenkost bi že lahko tvegala.«

Gospod Outram je stopil k oknu in je počasi potegnil prstan z roke. Dvignivši ga kvišku je stopil h gospodu Maxwellu in dejal:

»Kakor vidim, se bojite, gospod Maxwell. Najboljšemu stanu na svetu ne zapate. Hočete imeti talisman; pravim, imate prav. Tukaj! Šala je preizborna, da bi se zavržla. Gospoda moja, Vi ste priča, da se je gospod Maxwell zavezal iti v Cork ali v Kerry leto dni za hlapca; poštenosti gospoda Maxwella lahko zaupamo. Če se vrne živ, se naj maščuje s tem, da napiše knjigo.«

Gospod Maxwell je počasi nataknil prstan na desnico in zapustil sobo.

»Kako boste vedeli, da bo obljubo držal?« je vprašal eden med gospodi. »Na sto načinov se lahko odtegne.«

»Že vse prav in dobro!« je dejal gospod Outram. »Meni je do pičice znano,

Plezal sem navrh hriba. Proti jugu se je razprostirala v megleno koprenj zavita italijanska dežela, blagoslovljena od Boga z najlepšimi prirodnimi zakladi, blagoslovljena z vsemi lepotami, a izročena nezvestemu ljudstvu, nezvestemu kralju in zavrtnim državnikom, za menoj so šumeli valovi naše Soče. Šele tisti hip

Vojni kruh, najvišje cene in krušna nakaznica v preteklih časih.

Spomin na preteklost ne obsega mnogo nazaj nego par rodov. Vojna in vse, kar je z njo v zvezi, nam je tako neznano, da se prav težko privadimo novemu življenju. Ravno tako se tudi Nemci sami ne

pregledala pri posestnikih in trgovcih vse zaloge žita in moke in prepovedala žgati žganje iz rži. Kraljeve zaloge so se razdelile. Vse zaman. Cene so rastle od dne do dne — v deželi ni več bilo žita. S silo so primorali kmeta, da je izročil vse žito, fižol in grah; ohranil je samo, kar »je najbolj neobhodno potreboval za setev in

Zavzetje zadnjega forta pri Pšemišlu.

sem se prav zavedel, kaj pomenijo za nas njeni bистри. zelenkastomodri valovi, šele tisti hip sem prav občutil, kako jo ljubim, kako jo ljubim. Stisnil sem puško in si šepetal: »Do zadnjega diha, do zadnjega utripa.«

spominjajo časov, ko so pekli vojni kruh in prodajali po določenih cenah. Friderik Veliki se je bojeval z Marijo Terezijo in že v vojni l. 1740—42. so imeli v Berlinu vojni kruh in najvišje cene za moko, meso itd. Zima med 1739 in 1740 je bila jako ostra; vsa ozimina je pozebla. Vlada je

vse šlo po sreči. Poslušajte, kako bi začel. Najprej določno ceno, s katero bi bil vsak zadovoljen. In potem razdeliti kruh; kolikor ust, toliko enot. Kajti dobe se nenasitni požeruhi, ki bi najrajši vse zgnetli vase, za uboge ljudi bi pa nič ne ostalo. Raditega bi morali kruh deliti tako-le:

za družino«. Uprava kraljevih posestev je določila cene. Peki so morali mešati rženo moko z ječmenovo. Obenem z najvišjo ceno moke in kruha so določili tudi za meso. Belega kruha je moral pek dati za dva groša 2 funta in 26 lotov, črne pa 3 funte in 6 lotov; funt svinjine je veljal 2 groša en pfenig, funt govedine 1 groš 8 pfenigov. Meščanom se je zdelo to strašno drago. Še za pivo je država uvedla najvišje cene. — Tudi misel o krušni nakaznici ni več nova; treba je samo pogledati v 17. stoletje. V znamenem romanu »Zarochenca« slika pisatelj Manzoni lakoto v Milanu. Tu beremo o najvišjih cenah, o državnem nakupu žita itd. V pogovoru, ki ga ima junak Renzo z neznancem, zasledimo že tudi misel o krušni nakaznici, kakor jo imamo sedaj. »Če bi kaj ukazal,« pravi neznanec, »bi že našel način, da bi

kaj mu roji v možganih. Njegov duh je zastrupljen vsled beriva, vsemogočega šuna, ki ga je našel v Carlylu, Spencerju itd. V Oxfordu in Londonu je še mnogo sličnih. Imenujejo se krščanski socialisti. Gospod Maxwell bi to brezumnost rad vpeljal tudi pri nas. V enem letu, mislim, bo tega sit več kot do grla in pri najemnikih ne bo več nihče v našem klubu za bolj hinavskega veleposestnika kot gospod Maxwell.«

»Slišal sem, da je zaročen s hčerjo majorja Willoughbya,« je pripomnil nekdo drugi, »kaj bo rekla dama k temu?«

»Jaz vsaj mislim, da si gospodična Willoughby radi muh gospoda Maxwella ne bo razbijala glave.«

In tako je tudi bilo.

V. Novi hlapec.

Komaj je gospod Maxwell storil svoj odločilen korak, si je že začel predstavljati posledice. Ideje, ki so kile že leta v njegovih možganih, so se razvile v čuden cvet, ki bi utegnil biti strupen; vsaj njihov sad je bil grenak.

Dejal si je, da je napravil velik pogrešek. Zakaj naj se bi ločil od svojih tovarišev in stanu? Zakaj naj on sam izvoli junaštvo, ki se bo — strašna misel! — pretvorilo ali se vsaj lahko konča kot smešnost? »Čas ne pozna junaštva,« si je mislil, »temuč samo ošabnost in sebičnost. Mnogi tega ne razume. Vse živi v navadni vsakdanjosti priproščine, hinavščine in mrzle sebičnosti. Nihče več ne misli na samozatajo, na žrtev važnih verjetnosti in velikih upov, ki bi jo moral doprinesti na oltar dolžnosti. Jaz sam, jaz pa naj bi se lotil, česar ni mogoče, samo da me bodo lahko smatrali vse življenje za Don Kišota, za norca, za sanjača in izgubljenca?«

Dobro je slutil, koliko neprilik in trpljenja skriva v sebi naloga, ki se jo je odločil izpeljati. Dobro je slutil, kaj se pravi spati na trdih posteljah, jesti ubožno hrano, težko delati, biti izpostavljen dežju in vetru in predvsem biti prisiljen živeti z ljudmi, ki jim obzorje ne sega čez vsakdanje potrebe, skrbi in trpljenje. »Njih življenje ni poniževalno, temuč prav vsakdanje,« si je mislil. »Kako naj živim z njimi?«

»Toda nazaj ni mogoče, odločilen korak je narejen. Zdaj moram izpeljati. A to pomeni izgon iz mojega stanu; tisti, ki se jim pridružim, pa ne bodo zaupali; to pomeni, da bom občeval z najbolj radikalnimi elementi, da me čaka preganjanje in zapor. Nadeje res niso preizborne. Želim si mučeništva. Moral bi pač muhe tega zlobnega, hudobnega bitja, ki se imenuje človek, čisto napačno razumeti, če bi menil, da me bo pustil na miru.«

Vstal je in šel gorindol po preprogi, ki je ležala pred knjižnico. Njegovo premišljevanje mu je izpilo ves pogunt. Pretresla ga je groza; rabil je okrepčila. Ni ga iskal v jedilnici, temuč pri knjigah. Kmalu jih je imel v roki; tudi ni dolgo iskal, da je našel mogočne besede, polne ognjene moči, ki so mu ukazovale, naj poslušaja božji glas v svojem srcu in ne malikov vsakdanjosti. Velevale so mu, iti dalje po poti dolžnosti, četudi rjovejo nevihte in divjajo vetrovi, četudi bi se odpirali prepadi in bi se razlegal za njim glasen smeh pobalinov in norcev iz kluba in salona, iz časopisov in pisem, iz ust prijateljev in sovražnikov. To-

Vsaka družina bi prejela nakaznico z ozirom na število hišnih članov in s to bi šla po kruha. Na moje ime n. pr. bi se glasila: Ambrož Fusella, orožar, z ženo in štirimi otroki, vsi v starosti, ko že jedo kruh — ali razumete? — prejme toliko in toliko kruha in plača toliko in toliko grošev. Toda vse po resnici in pravici in po številu glav v družini. Za Vas bi se nakaznica glasila — kako Vam je ime? — »Lovrencij Tramaglino,« je odgovoril mladenič. »Prav,« je dejal neznanec, »ali imate ženo in otroke?« »Ne.« »Torej neoženjen. Potemtakem bi prejel majhen del.« »To je vse prav in dobro. Kaj pa, če se poročim, kakor upam?« »Potem bi Vam zamenjali nakaznico in zvišali odmerjeni del,« je odgovoril neznanec in vstal. »Kakor rečeno: vedno po številu ust.«

Ali ni to, kar je predlagal neznanec milanski upravi, naša nova krušna nakaznica? »Vse je že bilo na svetu,« je rekel prerok Ben Akiba.

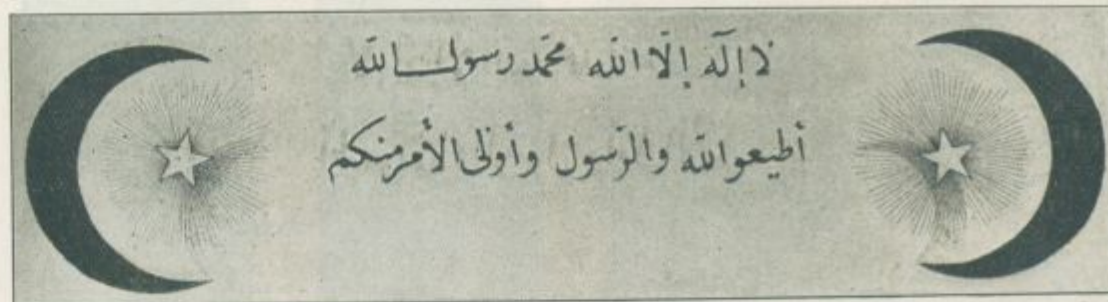
Slon, pomočnik v vojski.

(K sliki.)

Uprava Hagenbeckovega zverinjaka v Hamburgu, ki je največji na svetu, je

Slon, pomočnik v vojski.

Turški oklic v Tripolisu za sveto vojsko proti Italiji.

dala etapnemu poveljstvu v Valensieni svojega indijskega slona na razpolago za težka dela. Ta sivi debelokožec se odlikuje zlasti pri delu v gozdovih, kjer prenaša velikanske hlode in največje tovore. Še z večjo vnemo dela slon, odkar so mu iz zverinjaka poslali za družbo njegove stare tovariše, dve opici in nekaj papig. Prej mu ni kosilo tako teknilo, kakor sedaj v njihovi družbi. Nekdanji čuvaj tega slona je ob mobilizaciji moral k mornarici, toda sedaj je zopet vodnik svojega ljubljenca.

voljen je bil leta 1907. pri prvih volitvah, ki so bile razpisane na temelju splošne volilne pravice. Te volitve so bile za Istro nova stran zgodovine. Pokazalo se je, da Istra ni italijanska, temuč po ogromni večini hrvaško-slovenska. Spominjamo se še, kakšno veselje je vladalo takrat v Istri. Matko Mandić je vneto zastopal hrvaške in slovenske narodne interese Istre ter je vztrajal do smrti. Podlegel ji je prej, ko je uresničil svoje narodne ideale. Cela Istra žaluje za njim kot za očetom, Hrvati in Slovenci so izgubili na jugu moža, ki je bil zvest stražar na jugu, izgubili smo ga

† Matko Mandić.

Dne 13. maja je preminul v Trstu istrski narodni zastopnik v državnem zboru profesor Matko Mandić. Žalostna vest je napolnila vsakega Slovenca in Hrvata z veliko boleščjo. Uboğa Istra siročica! Matko Mandić je bil krepak zagovornik hrvatske in slovenske pravice v Istri. Od svoje mladosti je deloval tam za narodno prebujenje. S svojim delom kot poslanec in politik je mnogo pripomogel, da je Istra ostala po večini hrvaškega in slovenskega mišljenja. Na svoji bolniški postelji je izrekel značilne besede: »Žal mi je, da umiram prej kakor morem videti usodo svojega ljudstva v Istri.« Prešlo je štirinajst dni, Matka-očeta ni bilo več med živimi. Poslanec je bil kopersko-podgrajskega volilnega okraja. Iz-

Profesor Matko Mandić.

da neuspeh? Kaj to! Vse je neuspeh. Vse, kar ima svet velikega in lepega, vse se je rodilo iz neuspehov. Ampak tu ne gre za uspeh ali neuspeh, tu živi enostavno samo dolžnost: naprej! Tako so učile besede modrih njegovega časa. Njegovi pomisleki so izginili.

Nekaj tednov potem je prišel popotnik po ozki stezi, ki pelje v Lisheen k hiši Mc Auliffe-a. Truden, zaprašen in umazan. Bilo je jeseni popoldne. Vse je bilo na polju in pobiralo krompir, da ga zakoplje še pred novemberskim deževjem v velike jame. Samo najemnica je bila doma v kuhinji in kuhala večerjo. Roj piščancev, ki so venomer čivkali za kokljo, je vneto kljuval krompirjeve drobce in turšično zmes; velik škotski ovčarski pes je dremal zviti pod mizo. Ko je zaslišal korake, se je leno dvignil, kar naenkrat grozeče zarenčal in začel besno lajati proti prišlecju. Ta je prišel, ne da bi se brigal zanj, s počasnim in trudnim korakom čez dvorišče in je stopil v hišo.

Star in vaje berač bi bil rekel: »Bog Vas varuj!« in odgovorili bi mu: »Tudi

Vas!« Ta ubožec pa je omahnil truden na stol in naslonil glavo na kolena. Pes je prenehal. Starka pa je pristopila in prijazno rekla:

»Zelo ste trudni, ljubi mož!«

»Truden, bolan in lačen,« je odgovoril z angleškim naglasom. »Teško breme sem prevzel nase.«

»Ostanite pač tu, in žeja in lakota bosta kmalu pregnani.«

Pri teh besedah je odrezala velik kos pogače in prinesla tujemu gostu latvico mleka. Ta je pil in jel skoraj požrešno. Pokrepčalo ga je in rekel je bolj čvrsto:

»To je prvo krepilo po štiriindvajsetih urah!«

»Ljudje so pa morali postati že popolnoma trdega srca,« je odgovorila ženica, »če odrečejo grizljaj kruha takemu dostojnemu človeku kot ste Vi.«

»Saj niso krivi oni, temuč sam. Povpraševal sem po delu, in ker ga nisem našel, sem se sramoval beračiti.«

»Potemtakem pa ne potujete še dolgo; bedni popotniki se danes še prav malo sramujejo.«

»Jaz nisem še nikoli šel zdoma in nisem navajen pomanjkanja. Če bi bil vse to vedel — toda, saj ni vredno tarnati. Breme, ki sem ga vzel na svoje rame, je preko mojih moči.«

Naravna nežnost irskega čuvstvanja ženi ni dopustila, da bi vpraševala še naprej. Oprijela se je svojih hišnih opravil in pri tem od časa do časa radovedno pogledovala tujca. On je obsedel na nizkem slamnatem stolčku in sanjavo zrl skozi odprte duri, dokler niso prišli trudni in umazani od težkega dela oče, Pierry in Debbie. Odloživši orodje so premotrili tujca s kratkim pogledom; oče je dejal samo: »Bog Vas varuj!«

Gospod Maxwell — kajti on je bil — ni vedel, kaj naj odgovori; vstal je in se napravil, kot bi hotel oditi.

»Saj se Vam ne mudi,« je rekla mati. »Dolgo pot imate za seboj. Ostanite čez noč tu, boste laže potovali zopet dalje.«

Zdelo se je, kakor bi se gospod Maxwell obotavljal, ker nista moža nič rekla, temuč molče sedla k večerji. Slednjic je menil oče:

Ivan Fischer,
padel v Galiciji.

Alojzij Pečnikar,
umrl na sev. bojišču.

Jožef Naraločnik,
padel na juž. bojišču.

Jakob Jug,
umrl v Lincu.

Franc Japelj,
umrl v Galiciji.

Janez Švarc,
umrl v Gradcu.

v času, ko stega sovražna roka svoje prste čez Adrijo. Duh Matka Mandiča živi v ljudstvu in jugoslovanskih junakih na fronti in še bolj se zavedamo, kaj nam govori njegovo delo, ko ga je nam vzela smrt.

Janko Leban,

šolski voditelj na Bukovici pri Škofji Loki je 21. aprila t. l. obhajal dvojni jubilej: 60letnico svojega rojstva in 45letnico slovstvenega delovanja. Janko Leban se je rodil v Kanalu na Goriškem in je znan kot pesnik, pisatelj in skladatelj. Pisal je skoro v vse slovenske liste, priobčil je tudi mnogo slovenskih knjig, zlasti za mladino. Povsod znane so pa njegove »Iskrice«, pesmi in povesti za mladino, I., II. in III. zvezek. Nadalje dobiš lahko v »Katoliški Bukvarni« ali po drugih knjigarnah Lebanove mladini primerne knjige: »Dva brata«, »Veseljje in žalost«, »60 malih povesti«, »100 beril«, »Mirko Poštenjakovič«, »V domačem

krogu«, »Na različnih potih« i. dr. Poučni sta Lebanovi knjigi: »Slovstvena zgo-

Janko Leban,

v starosti 30 let.

ob svoji šestdesetletnici.

dovina v slovenski ljudski šoli« in »Človek, v pogledu na njegovo telo in dušo.«

— Posebna zasluga Lebanova je tudi ta, da je v slovenski in nemški knjigi opisal našega slavnega junaka Andreja barona Čehovina, ki je pri vojaki od preprostega prostaka napredoval do stotnika in si je v vojnah na Laškem l. 1848—1849 pridobil baronstvo. Ta knjiga je povzročila občo pozornost, obudila je spomin na junaka ter bila povod, da se je Čehovinu postavil v domačem kraju v Branici pri Vipavi spomenik, ki je stal 5000 K.

Čitateljem knjig »Družbe sv. Mohorja« so znane pesmi, ki jih je priobčil Leban po družbinih koledarjih in Večernicah: n. pr. »Slabi časi«, »Drvar«, »Turki v Begunjah pri Cerknici«, »Stari vojak«, »Ob uri duhov«, »Zadovoljni kmet« i. dr.

Leban je znan tudi kot prevajatelj.

Sloveni pa iz nemščine, hrvaščine in italijanščine. Znanemu pokojnemu zdravniku, specialistu za pljučne bolezni, dr. Antonu Pogačniku je po-

Simon Perše,
padel na sev. bojišču.

Anton Plešej,
umrl v Gradcu.

Franc Smrtnik,
umrl v Galiciji.

Ivan Prosen,
umrl na Ogrskem.

Jožef Bečan,
umrl v Galiciji.

Adolf Peršič,
padel na sev. bojišču.

»Pridite in pomagajte!« Pri teh besedah je pokazal na kup v soparo zavitega krompirja. »Mogoče nam bi lahko jutri pomagal kje drugje.«

»Vaša dobra žena mi je že dala jesti. Če bi pa mogel najti dela, bi ga z veseljem in prav hvaležno sprejel.«

»No, bomo videli. Toda Vaše bele roke so vajene, kakor se zdi, bolj peresa kakor pa pluga.«

»Roka, ki je voljna delati, zmore vse, samo če je prilika,« je odvrnil gospod Maxwell.

»Dobro rečeno. Če se Vam ne ljubi jesti, pa primaknite stol bliže ognju in kadite.«

Nezavedno je gospod Maxwell začel zvijati cigareto, potegnil je slamnati stol k odprtemu ognjišču in kakor omamljen strm v ščemečo žerjavico in na ožgana polena. Bil je pretruden in preveč potrta, da bi mogel občutiti kakšno zanimanje za okolico. Vedel je le, da se nahaja v hiši najemnika bolj ubožne vrste, kakoršne je videl pretekle tedne dan na dan. Razmere niso bile Bog vé kako zapeljive: sama rev-

ščina in nič drugega. In njena mōra je bila še večja vsled vednega strahu pred večjo nesrečo. Ta večja nesreča je obstojala v tem, da je bilo povsem verjetno, izgubiti še tisto malo, kar so imeli.

Kakor v sanjah je slišal, kako so mlaskali s krompirjem in srkali mleko. Prav malo se je brigal za domačo hčer, ki je ropotala s skledami in krozniki, pospravljala, stavila jih v sklednik ter mirno brisala mizo, žlice in nože.

Šele takrat, ko je stopil stari Owen Mc Auliffe k ognjišču, sedel na kamenito klop, potegnil pipo ter začel kaditi, šele takrat se je gospod Maxwell zbudil in se začel zavedati svojega položaja.

»Vi torej nimate dela?« je vprašal stari Owen.

»Da,« je odgovoril gospod Maxwell. »Prebrodil sem pol dežele, a povsod prejel isti odgovor.«

»In kako je to mogoče?«

»Delavec krvavo potrebujejo povsod; toda ljudem nisem bil dovolj dober. Zdelo se jim je, da nisem sposoben za težka dela, a kaj lahkega zame niso imeli.«

»Pač jim ni bilo treba biti tako izbirčnim. Dandanes se od delavca sploh ne more preveč pričakovati. Za mojih dni je bilo to vse drugače. Ko sem bil še mlad, se mi ni nič zdelo, navsezgodaj zjutraj vzeti voz, se peljati na tešče šest do sedem milj po šoto, naložiti svoj del in se vrniti domov. Potem šele smo sedli k zajtrku. In kolikokrat sem na tešče prehodil trinajst do štirinajst milj! Kaj takega si dandanes mladi svet več ne upa.«

»Manjka jim moči in vztrajnosti.«

»Da, tega jim manjka,« je dejal stari mož. »Pa,« je dostavil — prišlo mu je na misel, da bi morda napravil ugodno pogodbo. — »Vi bi — na vsak način bi Vi ne zahtevali velike plače, ker se zdite tako fini?«

»Jaz sploh nočem plače,« je odgovoril gospod Maxwell. »V svojem nahrbtniku — pokazal je vrečo, ki je morala biti nekaj prav lepa, a bila sedaj že vsa ponošena, — imam toliko obleke, kolikor mi je treba za eno leto ter drugega ne rabim nego hrane in strehe, kakor jo mōra imeti vsakdo.« (Dalje.)

Vojni altar na italijanskem bojišču.

slovenil koristno knjigo: »O jetiki«, nadalje je Leban izdal v slovenskem prevodu romana: »Ljudmila« in »Prokleta!«

Kot glasbenik je priobčeval svoje skladbe v prilogah »Vrtca«, »Glasbene Zore« in »Novih Akordov«. Katoliška Bukvarna v Ljubljani pa je izdala njegovo »Zbirko cerkvenih pesmi« za mešani zbor, ki so znane in priljubljene po vsem Slovenskem. Tudi je izdal nekaj glasbene zapuščine po svojem bratu Avgustu, skladatelju. Še pred kratkim je dobil blagoslov in zahvalo od sv. Očeta iz Rima za himno, ki jo je spesnil in uglasbil papežu Benediktu XV. na čast.

Zaslužnemu možu, ki deluje še danes nevtrudno na slovstvenem polju, kličemo: »Na mnoga leta!«

† Ivan Fischer,

poddesetnik 4. c. kr. dom. pešpolka v Celovcu, je padel 20. oktobra na bojnem polju v Galiciji. — Pokojnik je bil gostilničar Narodnega doma v Slovenjem gradu, zapušča ženo in priletne starše, ki imajo vse tri sinove na bojišču. Ivan je že drugi, ki je preli svojo kri za domovino. Neštevilni prijatelji ga bodo pogrešali in se ga vedno spominjali. Sladko spavaj v tuji zemlji!

† Alojzij Pečnikar

iz Pešate št. 34. župnija št. Jakob ob Savi, je odšel ob splošni mobilizaciji kot pešec 17. polka na severno bojišče, kjer je podlegel 25. oktobra 1914. koleri ter je pokopan v Volezi dolni. Bil je miren mladenič. V vojni službi so še štirje njegovi bratje, t. j. starejši Franc in mlajši Peter (četovodja) pri sanitejcih, Jožef in Ignacij pri 17. pešpolku. Tudi najstarejši sin Ivan je bil vojak, a je kot železniški sprevodnik ostal na svojem mestu. Naj bi se ostali sinovi srečno vrnili k svoji materi vdovi!

† Jožef Naraločnik,

rojen v Šmihelu nad Mozirjem, se je bojeval na južnem bojišču, in je bil meseca

Naši strelni jarki ob laški meji.

decembra težko ranjen. Prepeljan je bil v Mitrovico v Slavoniji, kjer je lepo pripravljen in vdan v voljo božjo kmalu nato umrl. Rajni je bil priden mladenič, mirnega značaja in splošno priljubljen. Junaku, ki je žrtvoval mlado življenje za domovino, blag spomin.

† Jakob Jug,

doma iz Studenic pri Poljčanah, je bil rojen 6. julija 1884. Služil je pri 6. dragonskem polku v Dunajskem Novem mestu. Bil je že drugič na severnem bojišču, kjer je bil težko ranjen; dobil je hude notranje poškodbe. Moral je umreti prvi izmed štirih bratov, ki so na severnem bojišču.

Rajnik je bil pogumen fant ter je z velikim veseljem odhajal v boj, iz katerega se žalibog drugič ni več vrnil. Milo se nam je storilo, ko so mu zapeli zvonovi in nam naznanili, da ga ni več. Bog bodi tolažnik žalostnim staršem, bratom in sestram; Ti, dragi Jakob, pa počivaj mirno v tuji zemlji!

Naši topničarji pred bitko. Slovenec X Ivan Čibej, odlikovan na severnem bojišču.

† Janez Švarc,

rojen 15. maja 1892. na Brdah, v Šmartnu pri Slovenjem gradu. Služil je kot aktiven vojak v Tolminu. Odšel je na srbsko bojišče, kjer si je nakopal hudo bolezen. Dolgo časa se je zdravil in umrl v Gradcu na praznik Sv. treh kraljev. Odšel je v nebeški raj,

v deželo, kjer neha se reva,
v deželo, kjer večna se slava prepeva.

† Franc Japelj.

Iz Galicije je prišla žalostna vest, da je Franc Japelj mrtev. Rajni je bil edinec premožnega posestnika Franca Japlja na Jezeru pri Preserju. Bil je tih, marljiv, skrben za vse. Rad je pristopal k svetim zakramentom. Služil je pri domačem 17. pešpolku. Star je bil komaj 23 let. Lansko leto je odšel v Galicijo. Udeležil se je obeh bitk za Lvov ter bil 11. septembra ranjen. Zdravil se je nekaj časa na Ogrskem, potem v Ljubljani, pozneje je bil kot rekonvalescent na gradu Wagensberg pri Planini. Potem je prišel zopet nazaj v Ljubljano, kjer je bil prideljen k pijonirjem in odšel meseca februarja zopet na bojišče.

Zvesti tovariš, ranjen na karpatski cesti.

V pismih, ki jih je pisal odtam, je še vedno upal, da se povrne domov. Iz pisma, ki ga je pisal teden pred smrtjo sosedovim posnemam le nekoliko; tukaj piše:

»Želim Vam vesele in srečne čase vsem, ki ste v domačem kraju. Sporočam Vam, da sem še zdrav in vesel. Tukaj nimamo še nič zelenja, mraza pa tudi ni.

Pozdravljeni moji gozdovi,
pozdravljene moje gore,
pozdravljena hiša domača in Vaša,
pozdravljeno naše polje!
Kaj pravil bi Vam iz tujine!
Je mrzla, nje kruh je grenak
in trdi so njeni udarci;
spomin le na Vas je sladak.

Pozdravljam vse skupaj naše in Vas, da bi se, če Bog da, še zdravi in veseli sešli v domačem kraju.

To pismo so dobili 23. aprila, bilo je zadnje. Dne 26. aprila je pisal znanec rajnega, da je France zelo bolan, da ga je peljal nezavestnega v bolnico. Potem ni bilo od njega glasu. Dne 4. maja pa so dobili starši naznanilo, da je Franc Japelj, infanterist 17. pešpolka umrl na legarju v Nadvorni v Galiciji, in je tam pokopan na pokopališču. Žalost staršev je bila nepopisna, edini otrok je umrl tako težke smrti tam v daljni Galiciji. Vendar nikar tako ne žalujte, saj je gotovo v boljšem življenju! Umrl je častno kot junak za domovino. Saj vemo, da

vzet si nam, a nisi mrtev —
kakor rožo večno mlado
smrtni angel je presadil
na nebeško Te livado.

Počivaj v miru, dragi France!

† Franc Smrtnik

je bil rojen leta 1891. v vasi Podovnica, župnija horjuljska. Ko je bil star 16 let, se je prišel učiti sedlarstva v Kozarje pri Dobrovi. Vstopil je kot vnet častilec Marijin v dobrovsko mladeniško Marijino družbo. Vsi so ga ljubili in spoštovali, ker je ob vsaki priliki očitno pokazal, da je pravi sin Marijin. Za čast Marijino se je še posebno trudil v mesecu majniku. Kozarčani so skoraj eno uro oddaljeni od župnijske cerkve. Radi tega jim ni težko prihajati k šmarnicam na Dobrovo. Ker ne morejo v cerkev, se zbero vsak večer, ko opravijo domača dela, pri svoji kapelici. Tam bero kaj pobožnega, molijo in nazadnje zapojejo še lavretanske litanije.

Vojak pri poljskem delu.

Kuhinja za ranjence v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano.

To lepo in hvalevredno navado je vodil naš nepozabni France. V posebno čast si je štel, da je smel naprej moliti in peti. Leta 1912. je odšel k vojakom. Ko se je vojska pričela, je odrinil v Galicijo. Tam se ga je polotila kužna bolezen, kateri je podlegel. Dragi France, spavaj mirno!

† Poddesetnik Ivan Prosen

od Sv. Katarine pri Medvodah je bil zadet v glavo dne 19. decembra od sovražne krogle in je umrl v neki vojaški bolnišnici na Ogrskem, star šele 26 let. Služil je pri 27. pešpolku, po poklicu je bil kolar. Bil je miren in pošten mladenič ter priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Up in opora svoji materi, kateri je bil vdan iz vsega srca. Ko se je poslavljaj, se je le težko ločil, kot bi slutil, da ga nikdar več ne bo nazaj. Dragi in nepozabni Ivan, spavaj mirno v tuji zemlji Ogrski.

† Jožef Bečan.

Rojen je bil 15. marca 1880. Umrli doma vsled bolezni, ki jo je našel v Galiciji. Bil je vedno veselega značaja; vesel je odhajal na bojno polje ter je tolažil svojo mater, očeta, dve sestri in štiri brate, od katerih se trije bojujejo za domovino. Pustil je svojo nevesto v žalosti in bridki tugi. Počivaj v miru, dragi Jožef!

† Adolf Peršič,

učitelj v Voglarjih pri Trnovem. Služil je pri 97. pešpolku ter je padel v Galiciji v času od 25. novembra do 1. decembra 1914.

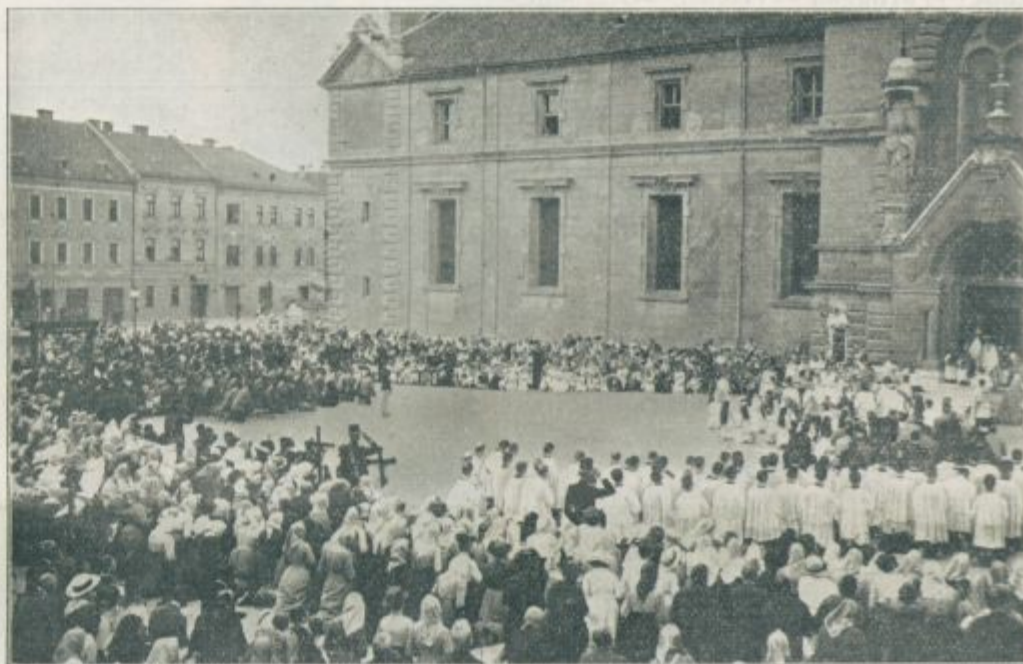

Prošnja procesija za zmagó s podobo žalostne Matere božje 13. junija pred Sv. Jakoba trgom. Spreveda se je udeležilo krog 10.000 oseb, med temi p. n. gg. deželni predsednik, deželni odborniki, ljubljanski župan in drugi odličnjaki.

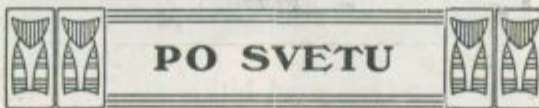
Doma je bil iz Trnovega od ugledne družine Peršičeve. Bival je vedno pri starih ter je hodil vsak dan peš v pol ure oddaljeno vas Voglarje poučevat tamšnjo mladino. Radi svojega mirnega in priljudnega značaja je bil spoštovan pri domačinih in tudi pri svojih stanovskih kolegih. Nameraval je prevzeti posestvo ter je v prostih urah kaj rad pomagal pri raznih poljskih delih. Krogla iz sovražnikove puške mu je prečrtala vse načrte.

obsipa z granatami. Bil je krvavo vržen nazaj pri Gorici, Tolminu, Plaveh in Zagraju. S težko artiljerijo hoče na vsak način predreti skozi tirolske in koroške obmejne trdnjave. Armadni »uspehi« ne odtehtajo števila njegovih izgub na mrtvih in ranjenih. Italijani se napram zaveznikom izgovarjajo, da morajo vojevati ob legovalne bitke, kajti avstrijske postojanke so pravcate trdnjavske utrdbe; ob njih se vrše krvavi in ljuti boji. Naši letalci so napadli južno Italijo. — Na Balkanu prodirajo Srbi v Albanijo, Črnogorci so z neko majhno četo napadli našo obmejno stražo.

Na morju je naš podmorski čoln dosegel nov uspeh; prvič v zgodovini je prišlo do boja med podmorskimi čolni. Italijanski podmorski čoln »Medusa« je torpediran od našega zletel v zrak. Adrija bo za Italijane jako grenka voda. Ravno tako grenko je morje zaveznikom v Dardanelah; prikazali so se tam nemški pod-

Prošnja procesija za zmagó. Presvetli: g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič podeli izpred cerkve sv. Jakoba udeležnikom blagoslov z Najsvetejšim.

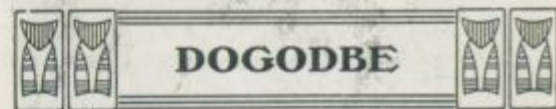

Svetovna vojska.

Na italijanskem bojišču se sovražnik oprezno bliža našim postojankam, ki jih

morski čolni. V severnem morju se dan za dnem potaplja sovražni parniki, Nemci so izgubili zadnje dni en podmorski čoln.

V Galiciji zavezniške čete še vedno zmagovito prodirajo. Sovražnik je bil najprej vržen vzhodno in jugozahodno od Jaroslava, umaknil se je od Mosciske, bežal južno od Mikolajeva. Armada Jožefa Ferdinanda je zasedla Sienave in prodrla na vzhodni breg Sana. General Mackensen prodira ob obeh straneh Krakovieca, podpira ga general Böhm-Ermolli v smeri proti Grodeku. Rusi strahovito napadajo ob Dnjestru in branijo armadi generala Linsingena prehode čez reko. Pflanzler-Baltin je zavzel Zaleščike in Nižniov ter vrgel Ruse iz Bukovine. Čisto na severu so se končali boji z nemško zmagó, tam ruske postojanke vzhodno od Šavl vzeli z naskokom. Ruske izgube se vedno množe, samo tekom zadnjega tedna so naše čete ujele okoli 100.000 mož. Ob Dnjestru se pripravlja nova bitka.

Peter Veliki in časnikar. Peter Veliki je bral v časopisih nekaj člankov brez podpisa, ki so ostro kritizirali njegovo politiko. Ukazal je iskati in je srečno našel pisatelja, ki je članke napisal. Poklical ga je k sebi in mu rekel:

»Gospod, izbral sem Vas za svojega tajnika!«

»Veličanstvo,« je odvrnil časnikar, »častite me brez zaslug in jaz nisem vreden takega mesta.«

»Poznam Vaše članke, ki so izšli v časopisih; kdor je te napisal, bo brez dvoma jako izboren tajnik.«

Pisatelj je sprejel in Peter je imel pred njegovimi spisi mir.

Hlinjena pobožnost. Nadškof Fenelon je bil dvorni pridigar Ludovika XIV. Nekega dne najde kralj, ko je prišel k službi božji, cerkev prazno. »Kaj pomeni to?« je vprašal nadškofa. »Veličanstvo,« je odvrnil Fenelon. »Raznesli smo novico, da Vas danes ne bo v cerkvi. Zdaj vidite, kdo časti Boga in kdo se samo prilizuje kralju.«

Zavrjnena želja. Napoleon I. je hodil nekega dne po pariški ulici. Uboga ženica ga je nagovorila in zaprosila za miloščino. Napoleon je segel v žep in ji dal petačo. Ženica je pa vzkliknila: »Bog Vas blagoslovi, Veličanstvo, in naj Vas vzame še nocoj v Svoja sveta nebesa!« — Napoleon je odmahnil z roko in se branil: »Prav lepa hvala za Vaše prijazne želje, ali meni se ne mudi tako.«

Ravno zato. Neznaten glasbeni umetnik je vsilil slavnemu komponistu Fieldu nekaj listkov za svoj koncert. Field ni hotel odkloniti prošnje in je ponujal listke pri svojih znanjih. Neka dama ga zavrne pri tem: »Kaj mislite vendar, kako naj grem h koncertu moža, o katerem še nisem nikdar ničesar slišala.« — »Ravno zato Vas prosim, da vzamete listek, kajti ko bi bili kdaj že kaj slišali o njem, ga nikakor ne bi vzeli,« — ji je odvrnil Field.

Znamenje letnega časa. Kralj Rupert je šel jeseni na lov na divje koze. Ko se je vračal, so naleteli na drvarja, ki je bil še mlad, a ves siv. Dvorni šaljivec se je obrnil in mu rekel: »Hej, mož, pri Vas pa je zgodaj zapadel sneg. Ali je že zima?«

»Kako pa,« je odvrnil drvar. »Vse kaže, vse kaže — kakor vidim, se tudi goveda že vračajo s planine.«

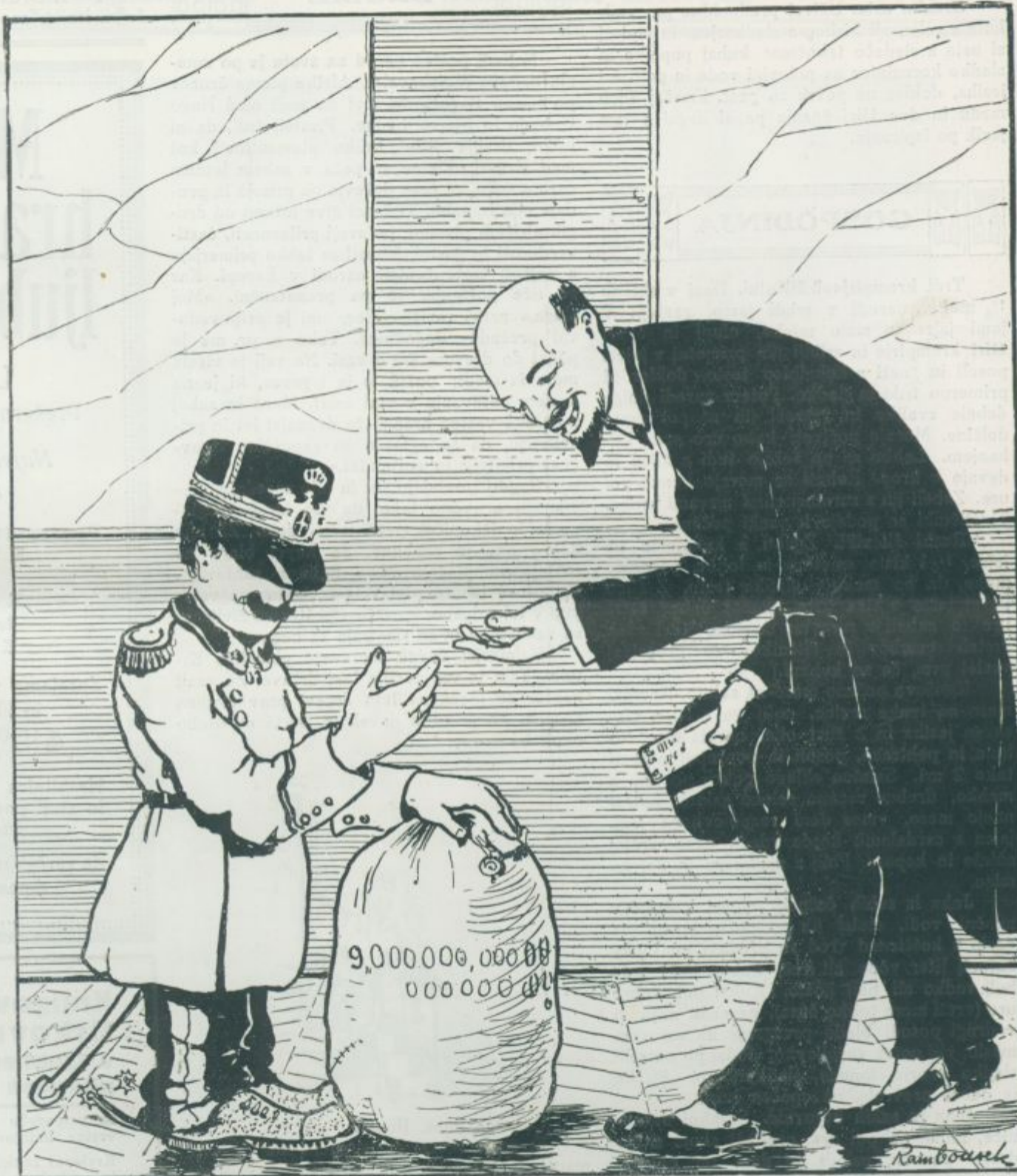

Za redko grižo kuhaj na $\frac{3}{4}$ litra kropa pest dobro oparjenega bohinskega mahu, dve pesti sladke koreninice in pest grenice in uživaj večkrat par žlic toplega čaja. Kuhati se mora dobre $\frac{1}{2}$ ure.

Glava boli od premraženja. Naveži obkladek pelina in obveži glavo s svilenim robcem.

Mraženje vsled influence. Prevri na $\frac{1}{4}$ l kropa žlico bezgovega odcedka, žlico medu ali kos sladkorja in sok polovice limone in izpij gorko. To ustavi hitro vsako mraženje in je prav priporočljivo v mokrotnem, mrzlem vremenu. Kjer ni odcedka, kuhaj žlico posušenih jagod, ki morajo vreti 10 minut, in deni več sladkorja ali medu.

Želodčna mrzlica. Posuši pomarančno lupino, stolci v prah, zmešaj jo s prahom posušene jajčje lupine in jemlji po žlički na mlačni vodi.

»Šior D' Annunzio, meni ne teče jezik tako pesniško kakor Tebi, pojdi mesto mene na fronto in navdušuj vojsko.«
»Dobro, striček; chi paga?« ...

Pogum in vstrajnost

sta dragoceni čednosti, ki nam slednjič morata prinesiti zaželjeni cilj. Ne smemo pa nikoli pozabiti, da morejo biti te dobre lastnosti le v zdravem telesu, da jih more popolnoma razviti le nemotena delavna moč. Zelo pogosto postanemo malosrčni in nepotrpežljivi, ako smo zaradi prehlajenja, bivanja na vlažnih tleh, v vlažnih stanovanjih, na prostem, v snegu ali dežju dobili kake

bolečine. Pogosto obupujemo zlasti nad revmatičnimi in protinastimi bolečinami v rokah in nogah, ker ovirajo našo delavno moč. To pa lahko ozdravimo. V več ko 100.000 zahvalnih pismih in zdravniških priporočilih čitamo, da se podobne bolečine v udih, kakor tudi slabosti v udih zaradi utrujenosti, napora itd., hitro odpravijo s Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Nobeno mazalno sredstvo se ne more sklicevati na toliko častnih priznanj ko Fellerjev »ElsaFluid«, ki se ima zahvaliti za svojo veliko priljubljenost le svoji posebni moči in učinkovanju. Kdor je poskusil raznovrstna druga domača zdravila, bo

priznal, da ima »Elsa-Fluid« odlično dobrodelno delovanje. Poleg tega je pa tudi poceni, ker stane 12 steklenic povsod franko le 6 kron, 36 steklenic franko le 15 kron 40 vinarjev. Edino pristno se naroči le pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 331 (Hrvatska). Zdravo telo potrebuje tudi zdravega in lahkega prebavljanja in redne menjave snovi. Kdor trpi na slabem prebavljanju ali zaprtju, naj vzame Fellerjeve želodec krepčajoče, nalahno odvajalne rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. 6 škatlic stane franko le 4 krone 40 vinarjev, 12 škatlic franko le 8 kron 40 vinarjev.

filiri . . . . .

Kraljičina ali ogrska voda za živce. V liter čistega špirta zlij 12 žlic bergamotovega olja, 5 žlic lavendljevega, 2 žlici rožmarinovega, 12 žlic melisnega in 12 žlic timijanovega olja. K temu dolij 1/2 litra vode, postavi za mesec dni v pesek ali na sonce in kani par kapelj v kopelj in v vodo za umivanje obraza.

Spirit za udnico in trganje. Nastrži 1 dkg finega benečanskega mila, prideni temu 1 dkg čiste pepelike in dve žlici drož od pive. Na to vlij 1/2 litra dobrega francoskega žganja, postavi za 24 ur na toplo, precedi in utiraj boleče kraje.

Grenka usta. Uživaj predpoldne par redkvic s soljo, ali kislico s sladkorjem in izpiraj si usta s sledečo tekočino: kuhaj popelne in sladke koreninice na polovici vode in polovici jesiha, dokler ne povre za pest. Zmešaj žlico medu in dve žlici žganja pa si drgni s tem jezik po izpiranju.

GOSPODINJA

Trdi krompirjevi žličniki. Deni v skledo 1/4 moke, naredi v sredi jamo, raztepi v jami jajce in malo mleka, olupí in operi štiri krompirje in zribli jih, primešaj v jajce, posoli in gneti s kuhalnico testo, dokler ni primerno trdo in gladko. Potem naredi dolge debele svaljke in razreži jih na pol prsta dolžine. Morajo počivati kako uro pred kuhanjem. Lahko se pa režejo tudi z žlico in devajo v krop. Kuhati se morajo komaj pol ure. Zabeli jih z zarumenelimi mrvami kruha. Ti žličniki se podajo k vsaki pečenki.

Ruski žličniki. Zgneti s kuhalnico tri jajca, 1/4 l kisle smetane in toliko pšenične moke, da bo mehko, gladko testo. Z žlico devaj testo v slan krop, kuhaj dober četrt ure in zabeli s surovim maslom. (Pri vseh vrstah cmokov in žličnikov se prepričaj vselej prej, če so kuhani.)

Kunčevo pečeno meso za salato. Razreži meso na tenke rezine, polij ga z žlico vinskega jesiha in 2 žlici olja, nareži nanj čebule in pehtrana, posoli in popropaj in pusti tako 2 uri. Salatno skledo pokrij po dnu z mehko, drobno rezano zeleno salato, naloži nanjo meso, vmes deni razpolovljena trda jajca s sardelami, kosce rdeče pese, srčke solate in kapare. Polij z majonezo in daj na mizo.

Juha iz suhih češpelj. Operi češplje v mlačni vodi, stolci jih v možnarju ali na deski s koščicami vred in pristavi na 1/2 kg češpelj liter vode ali več, kakor hoče kdo bolj redko ali bolj gosto. Kuhaj pol dobre ure (vreti mora toliko časa), precedi, napravi v drugi posodi blede prežganje na surovem maslu, vlij noter češpljevko, dodaj po potrebi sladke skorje, limone, sladkorja, in vlij, ko je dobro prevrelo, na opečen kruh.

Juha iz suhih borovnic. Splakni borovnice, kuhaj jih pol ure, pretlači skozi sito v drugo posodo, osladi in deni po potrebi limone in podmeti s krompirjevo moko.

Sadne juhe ne izgube svoje naravne barve, če jih kuhaš v lončeni posodi in ne zgostiš nikdar s pšenično moko.

Pohan mus. (Tirolska jed.) Na vsako osebo računí eno jajce in eno žlico moke, kislega mleka toliko, da je redko kakor za uljance. Moko in kisló mleko razmotaj zase, potem pridaj stepena jajca, malo soli in natrona toliko, da pride na liter testa noževa konica. Vlij na vrelo mast in opeci na obeh straneh, da bo lepo rumeno.

Spnjeno kisló mleko. Kisló, neposneto mleko stepi, da se narede pene, potem mu primešaj malo sladkorja, sladke skorje in zribanega črneга kruha. Lahko primešaš tudi

kislega sira, ki pa mora biti pretlačen skozi sito. Tako kisló mleko se postavi lahko na vsak praznik na mizo.

Sladko kisló mleko. Zmešaj 1/2 litra neposnetega kislega mleka z 160 grami sladkorja, primešaj sok od polovice limone, 2 žlici araka in 12 gramov rdeče in 12 gramov bele gelatine. Gelatino je treba razprostiti na par žlicah vode. Poleg mleka daj vaniljino omako.

DROBIŽ

Najbolj pošten narod na svetu je po mnenju nekega raziskovalca Afrike pleme črncev po imenu Bažeri, ki živi na meji med Novo Guinejo in Sierro Leone. Pisatelj trdi, da ni nikjer drugje našel toliko plemenitosti kot med Bažeri. Pleme se peča v suhem letnem času s soljo, za časa deževja pa prireja in prodaja olje iz palm. Ti črnci žive ločeno od drugih afriških plemen; po svoji prijaznosti, častivrednosti in gostoljubnosti se lahko primerjajo z najbolj izobraženimi narodi v Evropi. Kar se tiče poštenja, so pa prenatánčni. »Moj sluga,« pravi raziskovalec, »mi je pripovedoval prečudne dogodbe. Tako n. pr. me je peljal do drevesa sredi vasi. Na veji je visela mera iz medi; pustil jo je trgovec, ki je na svojem potovanju v vasi umrl. Mero in zaboj z obleko vestno hranijo že dvanajst let in pričakujejo, da se oglasijo za zapuščino trgovčevi prijatelji in sorodniki.«

Bažeri prodajajo sol in olje sosednim plemenom, a vedno tako, da vse izročé poglavarju in izkupiček med seboj dele. Za njih dobro ime je značilno, da kupci blaga ne tehtajo in plačajo zanj, kolikor zahtevajo. Bažeri so izborni delavci, a vendar ne vstopijo v tujo službo; v svojem poštemem življenju so zadovoljni in se smatrajo za bogate.

Najmanjši davek na svetu plačujejo Kitajci. Tam je vsa zemlja last države. Za vsak hektar se plača na leto državi prav majhen znesek. To je edini davek in znaša na osebo okoli tri krone.

Cosa ga imaš, Bepo?

E, cosa, včeraj ga je snela šior tenente macek e danas ga jast miš. Au, u Austria anche mis ujeda.

LISTNICA

Vse one naročnike, kateri so nam poslali dosedaj samo polletno naročnino, prosimo, da naj isto obnovijo vsaj do 1. julija.

Kdor nam do imenovanega roka ne bo poslal nadaljne naročnine, mu bomo list ustavili.

Na prvi strani je zemljevid k bojem z Italijo. Cenjeni naročniki naj ne zame-

rijo, ker nima slovenskih imen. Kljub vsemu prizadevanju ni dobiti drugega.

X. dijak! Kakor hitro nastanejo redne razmere, bo obsebi umljivo list obširnejši in tudi s primernimi nagradami ne bomo varčevali. Upoštevati pa je treba, da stane list letno le 8 K, da je že sedaj obširnejši kot drugi z višjo ceno in da živimo ob času vojske.

Dobra oprema lista zavisi pa večidel od naročnikov. Čim številnejši naročniki, temboljši list!

F—r. Društvo, je razpuščeno; do zdaj še ni knjig, mogoče izidejo, a verjetno ni.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana

Prešernova ulica štev. 3

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1914.:

K 740.000.000.—

Vloge:

K 44.500.000.—

Rezervni zaklad:

K 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2% brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Koperarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovar.